

**UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI
FACULTATEA DE ISTORIE, FILOSOFIE ȘI TEOLOGIE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE SOCIO-UMANE**

TEZĂ DE DOCTORAT

Scriitorii români în „Obsedantul deceniu”. Între refuzul compromisului și adaptare. Între excludere socială și condamnare politică

REZUMAT

**Conducător de doctorat:
Prof. univ. dr. George Enache**

**Doctorand:
Raluca-Nicoleta Spiridon**

Seria U3: Istorie nr. 20

**Galați
2022**

Comisia pentru evaluarea și susținerea publică a tezei:

Președinte: prof. univ. dr. habilitat Nicoleta Ifrim, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Conducător de doctorat: prof. univ. dr. habilitat George Enache, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Referent oficial: cercetător științific principal gr. I. dr. Cristian Vasile, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” din București

Referent oficial: cercetător științific principal gr. I. dr. Silviu B. Moldovan, Centrul pentru Istorie și Civilizație Europeană, Academia Română – Filiala Iași,

Referent oficial: Prof. univ. dr. habilitat Constantin Ardeleanu, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Scriitorii români în „Obsedantul deceniu”. Între refuzul compromisului și adaptare. Între excludere socială și condamnare politică își propune să evidențieze tipurile de excludere socială, formele de penalizare la care a recurs regimul în relația sa cu scriitorii și modul în care s-au raportat scriitorii în fața sovietizării vieții culturale.

O primă parte a demersului nostru a fost dedicată reorganizărilor și epurărilor din structurile profesionale ale scriitorilor și ale instituțiilor universitare și academice, care fără a fi pedepsiri cauzate de manifestări anticomuniste au reprezentat o modalitate prin care regimul comunist pe cale de a se instaura a împiedicat evoluția profesională a acestora și a avut efecte dintre cele mai nocive asupra creației lor literare.

Transformarea Societății Scriitorilor Români dintr-o instituție de întrajutorare, neimplicată politic, într-o instituție de control al spațiului literar se produce mai ales prin intermediul inițiativelor legislative ale Ministerului Propagandei reînființat la 6 martie 1945 și ale Ministerului Artelor reorganizat la 24 aprilie 1945, ministere al căror rol în pregătirea subordonării totale a culturii a fost esențial.

Devenit președinte al Societății Scriitorilor Români la 24 septembrie 1944, Victor Eftimiu anunță printr-un discurs-program, noile obiective ale Societății Scriitorilor Români. Dintre acestea doar purificarea societății de cei care se alinaseră fascismului și sindicalizarea Societății puteau fi făcute efectiv de către Societatea Scriitorilor Români.

Toate celelalte deziderate și anume: reglementarea raporturilor cu editorii, traduceri profesionale, biblioteci populare, înființarea unei edituri de stat nu puteau fi realizate decât prin intermediul inițiativelor legale ale structurilor guvernamentale pro-comuniste. O caracteristică a perioadei, în comparație cu ceea ce avea să urmeze odată

cu începutul anului 1948, a fost menținerea aceluși teritoriu de autonomie culturală, reprezentat de Fundația Regală pentru Literatură și Artă unde vor reuși să mai vadă lumina tiparului contribuții literare valoroase.

O problemă aparte a reprezentat-o eliminarea scriitorilor indezirabili noului regim pe cale a se instaura. Dacă excluderea unei părți a membrilor Societății Scriitorilor Români între 9 noiembrie – 17 noiembrie 1944 a avut ca principal criteriu colaboraționismul cu dictatura antonesciană, intrarea în noua Uniune a Scriitorilor din Republica Populară România (24 iunie 1948) în baza „activității literare și obștești” introducea criterii politice în selecția scriitorilor și evident contribuia la schimbarea profilului acesteia.

Pe un alt palier, înlocuirea și transformarea treptată a vechiului corp universitar în alcătuirea căruia se aflau scriitori consacrați cu unul aliniat ideologiei comuniste a avut o importanță crucială în perioada 1944-1948 și a îmbrăcat mai multe forme pe care am încercat să le identificăm și să le prezentăm în toată complexitatea lor.

Într-un mod asemănător cu ceea ce s-a petrecut în cazul Societății Scriitorilor Români, epurările petrecute în învățământul superior imediat după 23 august 1944 au avut în vedere, cu unele excepții, pe acei profesori și asistenți a căror implicare în Mișcarea Legionară sau regimul antonescian era arhicunoscută. Treptat însă schimbările petrecute în intervalul 1944-1948 au căpătat un substrat politic cât se poate de clar și, mai ales, au fost insidios materializate prin decizii ale Ministerului Învățământului.

În perioada premergătoare reformei învățământului din 1948 principalele direcții de acțiune identificate de noi în privința instituirii controlului politic asupra învățământului universitar au fost următoarele: numirea de către Ministerul Educației Naționale, pe termen de un an, atât a rectorilor, prorectorilor, decanilor, prodecanilor cât și a membrilor Senatelor Universitare; modificarea Legii nr. 386 relativă la organizarea învățământului superior din 19 mai 1942 prin Decretul-Lege nr. 658 din 24 august 1946 în scopul creării posibilității ocupării catedrelor universitare de către cei aflați în siajul Partidului Comunist, dar care nu îndeplineau toate criteriile

profesionale necesare; eliminarea profesorilor universitari indezirabili Partidului Comunist sub pretextul raționalizării cheltuielilor salariale din instituțiile de învățământ superior prin nu mai puțin de cinci decizii ale Ministerului Educației Naționale emise între 4 și 14 octombrie 1947, a punerii în disponibilitate a celor care nu au depus jurământ de credință noii Republici Populare Române și a comasării în data de 2 aprilie 1948 a Facultăților de Teologie de la Suceava și București; restructurarea și politizarea instituțiilor de învățământ superior în baza dispozițiilor Decretului nr. 175 din 3 august 1948 cu efect în continuarea îndepărtării vechii elite universitare considerată nesigură. Ideologizarea excesivă a învățământului de toate gradele, instaurarea monopolului de stat asupra acestuia, diminuarea rolului educativ a disciplinelor umaniste a fost așadar însoțită de eliminarea, pe criterii politice, a unei întregi elite universitare umaniste. Aceasta din urmă măsură nu a avut efecte directe doar în marginalizarea sa socială, dar indirect a avut efecte îndelungate asupra întregii societăți.

Transformarea Academiei Române în Academia Republicii Populare Române a implicat, de asemenea, excluderi pe criterii politice. Perioada 1944-1948 a fost una marcată de intensificarea atacurilor împotriva Academiei Române și a membrilor săi dar și de rezistența notabilă a celui mai înalt for științific în fața presiunilor „reformatoare” venite din partea guvernului pro-comunist. Decretul nr. 1454 al Prezidiului Marii Adunări Naționale din 13 august 1948 de numire a membrilor titulari activi, onorifici și membri de onoare străini a echivalat practic absența unor vechi membri titulari din noua listă cu scoaterea lor din Academia Română.

Schimbările care se produc între 1944-1948 au reprezentat fundația pe care s-a așezat controlul total pe care Partidul Comunist Român îl va exercita asupra tuturor mijloacelor de afirmare și producție literară precum și asupra asociației profesionale a scriitorilor iar referințele asupra acestei perioade nu puteau fi evitate deoarece ele explică ceea ce avea să se producă după 1948.

Pe de altă parte, odată cu instituționalizarea comunismului, Realism-socialismul devine singurul curent acceptat din punct de vedere ideologic. Conceptul își propunea reprezentarea realităților sociale așa cum erau acestea, tematica noii literaturi privilegiind „noua atitudine față de muncă”, „lupta pentru întărirea alianței dintre țărani și muncitori”, „dragostea față de statul socialist” și „combaterea misticismului”.

Raportarea scriitorilor la sovietizarea vieții culturale a fost diferită și fără a putea exista delimitări foarte stricte pentru prima perioadă a comunismului românesc, deoarece, în timp, unii scriitori au hotărât să iasă din izolare făcând concesii mai mici sau mai mari, am distins, cel puțin pentru începutul perioadei 1948-1964, mai multe tipologii, după cum urmează: scriitori de stânga care s-au afirmat înainte de 23 august 1944 și care intră în siajul Partidului Comunist Român; cei care nu au aderat din convingere la noua ideologie dar au făcut concesii pentru a nu se expune sancțiunilor; cei care se angajează fără rețineri în politica literară a Partidului Comunist; cei care au reușit să se sustragă ingerințelor politice pentru a nu face compromisuri și concesii; cei care reușesc să plece din România și să se alăture celorlalți exilați români.

Dintre scriitorii care au supraviețuit în afara sovietizării vieții culturale, Lucian Blaga, Tudor Arghezi și Șerban Cioculescu sunt cazuri notorii pe care le tratăm în această lucrare. În măsura în care comunismul a durat o perioadă lungă de timp iar strategia partidului față de intelectuali se nuanțează mergând de la încercări de recuperare a scriitorilor interbelici până la rafinarea metodelor de constrângere, cei trei reprezintă modele diferite: Lucian Blaga va refuza constant colaborarea cu regimul comunist până spre sfârșitul vieții, Tudor Arghezi este recuperat de regimul comunist nu fără a fi obligat să facă unele concesii iar Șerban Cioculescu evită la limită arestarea sa în lotul Noica-Pillat cu prețul articolelor publicate în „Glasul Patriei” pe fondul noii campanii începută la sfârșitul anului 1957 împotriva revizioniştilor și mai ales a existențialiștilor.

Pornind de la studierea documentelor de arhivă referitoare la scriitorii condamnați putem afirma că între 1948-1958 au existat trei valuri de arestări,

elementul distinctiv al acestora fiind reprezentat de motivele pentru care au fost instrumentate procesele împotriva lor.

Primul val de presiune cuprins între 1948-1956 nu a preconizat condamnări pentru opera literară. Rolul represiv al statului se manifestă, mai ales, împotriva fostei opoziții politice, scriitorii fiind arestați și condamnați din motive politice.

Nicolae Balotă a fost condamnat în două rânduri, mai întâi pentru deținerea de publicații interzise (1948) iar apoi pentru transmitere de informații în scopul subminării regimului democrat popular (1956). Adrian Marino, alături de alți tineri național-țărăniști a încercat să dinamizeze activitatea tineretului universitar al partidului fapt ce le va atrage la 19 octombrie 1950 trimiterea în recluziune cu pedepse de la 15 ani până la 1 un și jumătate. Sergiu Dan prezintă o situație aparte. În urma evadării rudelor sale din lagărul de la Dumarovca (Transnistria), ajunge în supravegherea permanentă a Prefecturii Poliției Capitalei și în situația de a stiliza o broșură anticomunistă întocmită de Sava Dumitrescu numai că descoperirea acesteia după 23 august 1944 îl va pune în situația nefirească de a fi deferit justiției pentru crimă împotriva păcii și umanității. În cazul lui Robert Eisenbraun (Andrei Ciurunga), articolele antisovietice din revista „Raza” și ziarul „Basarabia” au fost considerate în 1951 „crime contra păcii și umanității”, pentru ca ulterior, poeziile de detenție să stea la baza celei de-a doua condamnări, de data aceasta pentru „uneltire contra ordinii sociale” (1959).

Mai mult inofensiv politic decât cu o activitate politică legionară intensă, Ovidiu Cotruș sfârșește prin a fi implicat în procesul Organizației Subversive Politice și de Spionaj Corpul Răzleți Cluj. Alte condamnări din motive politice s-au pronunțat împotriva lui Teohar Mihadaș și Constant Tonegaru pentru ajutorarea între 1948-1949 a organizației de rezistență „Garda Albă”.

Deoarece au compus un emoționant imn pentru Basarabia, Dimitrie Iov, Virgil Carianopol și Virginia Munteanu au fost încadrați și sancționați în 1957 pentru agitație publică.

Prin două condamnări a trecut și Ion Caraion, prima pentru delictul de instigare publică (1951) iar ce-a de-a doua a survenit pentru trădare de patrie (1959). Nu în ultimul rând în urma aplicării Ordinului nr. 490 din 9 august 1952 este reținut și pedepsit administrative, Nicolae Batzaria, ca fost vicepreședinte al organizației P.N.L., Sector 1 din București.

Între cazurile singulare abordate ne-am referit la prizonieratul din U.R.S.S. (1942-1946) al criticului literar Constantin Ciopraga și la destinul inedit a lui Pan Vizirescu care reușește să stea ascuns de autorități grație ajutorului familiei sale.

Un al doilea val represiv (1956-1958) îi va afecta indiscutabil pe acei studenți, viitori scriitori, care pe fondul evenimentelor din Ungaria inițiază și întreprind acțiuni curajoase. Páskándi Géza, Alexandru Ivasiuc, Marcel Petrișor și Paul Goma sunt cazurile cele mai ilustrative pe care le-am tratat, fără a-i uita pe Ștefan Augustin Doinaș și I.D. Sârbu, cărora li s-a imputat omisiunea de denunț. Sigur că au fost condamnați ca inițiatori ai manifestărilor studențești din România ce au urmat Revoluției din Ungaria (23 octombrie-4 noiembrie 1956) însă condamnările pe care le-au suferit au avut, indiscutabil, efect asupra scriitorilor de mai târziu în măsura în care puterea comunistă controla toate mijloacele de creație.

În contextul retragerii trupelor sovietice din România din vara anului 1958, pentru a asigura U.R.S.S. că regimul de la București este unul stabil iar iruperea unui fenomen precum cercurile Petöfi nu poate fi posibil, este declanșat un ultim val represiv în care *vinovăția este extinsă la redactarea și deținerea de opere literare*.

Manuscrise inofensive politic precum, *Așteptând ceasul de apoi* de Dinu Pillat, *Anti-Goethe* și *Povestiri despre om* de Constantin Noica, *Studii critice asupra poeziilor românești* de Ion Negoitescu, poeziile lui Vasile Voiculescu și multe altele devin acte încriminatoare. În cazul procesului scriitorilor germani din România, una dintre principalele piese ale acușării este nuvela *Prințul și bardul*, publicată deja de Bergel Hans în 1957, la Editura Tineretului.

Această ultimă parte a lucrării noastre are în vedere evidențierea rolului anchetelor penale ca mecanism al instrumentării proceselor împotriva intelectualității,

mai puțin pe o reconstituire a fiecărui proces în parte. Securitatea, prin metode specifice de constrângere asupra celor arestați obținea mărturisiri care alături de literatura de sertar deveneau principale probe pentru condamnare după care dirija aceste „mărturisiri” pentru a construi imense loturi contrarevoluționare. Procesele desfășurate între 1958-1964, prin duritatea condamnărilor pronunțate pentru fapte inofensive politic, vor rămâne în istoria recentă drept o operațiune de intimidare de mari proporții asupra intelectualilor.

Eliminarea scriitorilor din mediile profesionale de afirmare, condamnărilor politice și condamnărilor pentru opera literară au constituit una din realitățile cele mai dure ale societății românești. Alături de această imensă cantitate de suferință cauzată de rolul represiv al statului cea care a pierdut enorm a fost însăși cultura română. Exasperat de experiența închisorii, Dinu Pillat își reprimă talentul literar, renunțând la genul romanului pentru a se consacra, odată cu redobândirea libertății, doar criticii literare. Se adaugă reveniri târzii în lumea literară sau chiar contribuții rămase în stadiul de manuscris până la căderea comunismului.

BIBLIOGRAFIE

I. Arhive:

Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității [ACNSAS]

ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 117, vol. 1-10;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 120, vol. 15;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 131, vol. 1-2;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 3.404;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 5.336 ;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 10.407;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 10.985;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 12.455, vol.7 ;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 12 623;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 12.823, vol. 1-2;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 13.109;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 13.294, vol. 1-2;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 13.576, vol. 10;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 13.914;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 14.851;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 15.058;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 15.981;
ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 15.992, vol. 1-2.

ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 55, vol. 1-20;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 58, vol. 1-5;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 77, vol. 1-35;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 81, vol. 1-16;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 276, vol. 1-23;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 299, vol. 1-9;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 311, vol. 1-5;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 336, vol. 1-20;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 423, vol. 1-18;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 738, vol. 1-5;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 1.562, vol. 1-6;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 1.776, vol.1-9;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 12.589, vol.1-9;

ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 13.319, vol.1-4;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 13.496, vol.1-7;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 13.574;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 13.771;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 13.838, vol. 1-7;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 13.877, vol. 1-14;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 15.408;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 16.876;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 50.611, vol. 1-12;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 56.734;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 76.221, vol. 1-2;
ACNSAS, fond Penal, dosar nr. 134.388, vol. 1-3.

ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 27, vol. 1-4;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 246, vol. 1-3;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 1.561, vol. 1-19;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 2.761, vol. 1-7;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 3.718, vol. 1-6 ;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 3.759;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 5265, vol. 1-7;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 18.475;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 73.558;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 98.407;

ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 105.863, vol. 1-3;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 160.075;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 210.564, vol.1-3;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 235.895, vol. 1-2;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 257.335;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 257.483, vol. 1-2;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 258.472;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 260.078;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 375.736;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 432.159;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 477.119;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 574.238;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 670.690, vol.1;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 891.250;
ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 938.359, vol. 25.

ACNSAS, fond Rețea, dosar nr. 590, vol. 1-5;
ACNSAS, fond Rețea, dosar nr. 44.010;
ACNSAS, fond Rețea, dosar nr. 178.496;

ACNSAS, fond Rețea, dosar nr. 247.760, vol. 1-2;
ACNSAS, fond Rețea, dosar nr. 249.565, vol. 1-2;
ACNSAS, fond Rețea, dosar nr. 254.364, vol. 1-2;
ACNSAS, fond Rețea, dosar nr. 309.941;
ACNSAS, fond Rețea, dosar nr. 330.218, vol.1-7.

ACNSAS, fond SIE, dosar nr. 167, vol.1-2;
ACNSAS, fond SIE., dosar nr. 252;
ACNSAS, fond SIE, dosar nr. 1.145;
ACNSAS, fond SIE, dosar nr. 6.966;
ACNSAS, fond SIE, dosar nr. 42.513.

ACNSAS, fond M.A.I., Direcția General-Juridică, dosar nr. 3.610;
ACNSAS, fond M.A.I., Direcția General-Juridică, dosar nr. 3.611, vol. 1;
ACNSAS, fond M.A.I., Direcția General-Juridică, dosar nr. 3.615, vol.1, ff. 16-18.

ACNSAS, fond MAI – Domicilii Obligatorii, dosar nr. 381, Condamnați Politic, nepaginat;
ACNSAS, fond MAI – Domicilii Obligatorii, dosar nr. 1.532, Condamnați Politic, nepaginat;
ACNSAS, fond MAI – Domicilii Obligatorii, dosar nr. 1.288, Condamnați Politic, nepaginat.

ACNSAS, fond Bibliotecă, nr. inventar 499;
ACNSAS, fond Bibliotecă, nr. inventar 3749;
ACNSAS, fond Bibliotecă, nr. inventar 4056-4059.

ACNSAS, fond Manuscrise, nr. inventar 65.

Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor

Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, Fond Fișe matricole Penale, dosar nr. 20/1956.

Arhivele Naționale Istorice Centrale [A.N.I.C.]

A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R., Cancelarie, dosar nr. 29/1956, ff. 9-10.

II. Surse editate

II. 1. Documente publicate:

Anisescu, Cristina, Moldovan, Silviu B. și Matiu, Mirela, „*Partiturile Securității*” *Directive, ordine, instrucțiuni (1947-1987)*, București, Editura Nemira, 2007;

- Benjamin, Lya, *Evreii din România între anii 1940-1944, vol. 1, Legislația antievreiască*, București, Editura Hasefer, 1993;
- Benjamin, Lya, *Problema evreiască în Stenogramele Consiliului de Miniștri*, București, Editura Hasefer, 1996;
- Berciu-Drăghicescu, Adina, *Istoria Universității din București Documente 1864-1972*, București, Editura Universității din București, 2008;
- Buzatu, Gheorghe și Chirițoiu, Mircea (ed.), *Agresiunea Comunismului în România. Documente din Arhivele Secrete: 1944-1989*, vol. I-II, București, Editura Paideia, 1998;
- Cantacuzino, Cristina, Colfescu, Silvia, Drăgan, Victoria Valeria, Hanegariu, Nicolae (redactori), Giugariu, Mihai (redactor coordonator), *Prigoana Documente ale procesului C. Noica, C. Pillat, N. Steinhardt, Al. Paleologu, A. Acterian, S. Al-George, Al. O. Teodoreanu*, București, Editura Vremea, 1996;
- Cartea cărților interzise*, Studiu introductiv de Victor Frunză, București, Editura Victor Frunză, 2003;
- Cătănuș, Dan (coord.), Anton, Mioara, Cătănuș, Ana Maria, Mironov, Alexandru, Spiridon, Nicoleta Raluca, *Intelectualii români în arhivele comunismului*, București, Editura Nemira, 2006;
- Ciucă, Marcel-Dumitru, *Stenogramele Ședințelor Consiliului de Miniștri Guvernarea Constantin Sănătescu, vol. 1, (august-noiembrie 1944)*, București, Editura Saeculum I.O., 2011;
- Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România (Mihnea Berindei, Dorin Dobrinco, Armand Goșu, editori), *Istoria Comunismului din România. Documente. Perioada Gheorghe Gheorghiu-Dej (1945-1965)*, București, Editura Humanitas, 2009;
- Corespondența lui Alexandru Rosetti cu George Călinescu (1932-1964)* prezentată de Liviu Călin, București, Editura Eminescu, 1984;
- Covaciu, Stela, *Persecuția Mișcarea studențească anticomunistă București, Iași (1956-1958) Nume de cod „Frăția Paleolitică” Documente din arhiva Securității*, București, Editura Vremea, 2006;
- Gândirea interzisă. Scrieri cenzurate România, 1945-1989*, volum coordonat de Paul Caravia, Cuvânt înainte de Virgil Cădea, București, Editura Enciclopedică, 2000;
- Institutul Național pentru Memoria Exilului Românesc, *Cazul „Artur” și exilul românesc*, Ediție de Delia Roxana Cornea, Dumitru Dobre, Cuvânt înainte, Delia Roxana Cornea, București, Editura Pro Historia, 2006;
- Ionescu, Constantin (coord.), *Învățământul și Cultura în Republica Socialistă România, Date statistice*, Uz intern, București, iulie 1969, p. V-XI, inventariată în ACNSAS, fond Bibliotecă, nr. 3749;
- Lungu, Corneliu Mihai, Retegan, Mihai, *1956. Explozia. Percepții române, iugoslave și sovietice asupra evenimentelor din Polonia și Ungaria*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1996;

Mocanu, Marin Radu, *Vremuri satanice*, București, Editura Fundației Culturale Ideea Europeană, 2005.

Oprea, Marius, *O istorie a Securității în documente 1949-1989*, Iași, Editura Polirom, 2002;

Raportul cu privire la cultul personalității și consecințele sale a fost publicat, într-o traducere din limba rusă de Vasile Limbide, cu note de Armand Goșu, în Doina Jela, Vladimir Tismăneanu (coord.), *Ungaria 1956: revolta minților și sfârșitul mitului comunist*, București, Editura Curtea Veche, 2006, pp. 7-69.

II. 2. Memorii, jurnale, corespondență

Balotă, Nicolae, *Caietul albastru*, vol. 1-2, editat de Aura Christi & Andrei Potlog, București, Editura Ideea Europeană, 2007.

Balotă, Nicolae, *Abisul luminat*, București, Editura Cartea Românească, 2018.

Bălăcioiu-Lovinescu, Ecaterina, *Scrisori către Monica 1947-1951*, traducerea scrisorilor din limba franceză de Gabriela Creția; selecția și îngrijirea textelor, prefață, tabel cronologic și note de Astrid Cambose, București, Editura Humanitas, 2012.

Beniuc, Mihai, *Însemnările unui om de rând. Pagini de jurnal și memorii (1965-1969; 1971; 1974)* cu un Argument de V. Fanache, ediție îngrijită, prefață, notă asupra ediției, note și comentarii, indice de nume de Ilie Rad, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2016.

Bergel, Hans, *Procesul scriitorilor germani din România, din anul 1959. Perversitățile persistă și în ziua de azi în „Analele Sighet nr. 8. Anii 1954-1960. Fluxurile și refluxurile stalinismului”*, București, Fundația Academia Civică, 2000.

Blaga, Dorli, *Tatăl meu, Lucian Blaga*, București, Editura Humanitas, 2012.

Boilă, Matei, *Un episod al manifestațiilor studențești din 1946, de la Cluj în „Analele Sighet nr. 3, Anul 1946 – Începutul sfârșitului”*, București, Fundația Academia Civică, 1996.

Caraivan, Virgil, *Când a fost întemeiată „Societatea Scriitorilor Români” – contribuții la istoricul societății*, Bârlad, Atelierele Grafice N. Peiu, 1939.

Carandino, Nicolae, *De la o zi la alta, Memorii*, București, 1992.

Carianopol, Virgil, *Scriitori care au devenit amintiri*, București, Editura Minerva, 1973.

Cioculescu, Șerban, *Amintiri*, București, Editura Eminescu, 1975.

Crohmalniceanu, Ovid, S., *Amintiri degbițate*, București, Editura Nemira, 1994.

Croitoru, Constantin, *Mărturie în timp*, București, Editura Paideia, 1997.

Dimisianu, Gabriel, *Sfârșit și început de secol*, București, Editura Cartea Românească, 2013.

Ianoși, Ion, *Internaționala mea. Cronica unei vieți*, Iași, Editura Polirom, 2012.

Ioniță, Marian, *Kiseleff 10 Fabrica de scriitori*, Prefață de Alexandru Ștefănescu, București, Editura Corint, 2018.

- Ionițoiu, Cicerone, *Memorii, Din țara sârmelor ghimpate*, Prefață de Marius Oprea, Iași, Editura Polirom, 2009.
- Iordan, Iorgu, *Memorii, vol. 3*, București, Editura Eminescu, 1979.
- Marino, Adrian, *Viața unui om singur*, Iași, Editura Polirom, 2010.
- Pană, Sașa, *Născut în '02*, București, Editura Minerva, 1973.
- Paraschivescu, Miron Radu, *Jurnalul unui cobai*, Cluj, Editura Dacia, 1994.
- Rădulescu-Motru, Constantin, *Revizuire și adăugiri 1948*, vol. 6, București, Editura Floarea Darurilor, 2000.
- Rostás, Zoltán, *Monografia ca Utopie: Interviuri cu Henri H. Stahl*, București, Editura Paideia, 2009.
- Țugu, Pavel, *Tinerețea lui Petru Dumitriu*, Cluj, Editura Dacia, 2001.
- Vasilichi, Gheorghe, „Din amintirile unui ilegalist – Gheorghe Vasilichi”, editate de Gheorghe Neacșu în *Arhivele Totalitarismului*, Anul VIII, nr. 28-29; nr. 3-4/2000, București, Editura Academiei Române, 2000.
- Zane, Gheorghe, *Memorii 1939-1974*, ediție sub îngrijirea acad. Alexandru Bârlădeanu, Daniela Poenaru, Irina G. Zane-Marcu, Studiu introductiv, acad. Dan Berindei, București, Editura Expert, 1997.

II.3. Interviuri

Ce a fost – cum a fost: Paul Cornea de vorbă cu Daniel Cristea-Enache, București, Editura Polirom, 2013.

De ce nu a existat un 1956 la București? Vladimir Tismăneanu în Dialog cu Mihai Șora, în Vladimir Tismăneanu, Cristian Vasile, *Perfectul acrobat Leonte Răutu. Măștile răului*, București, Editura Humanitas, 2008.

Interviu cu Matei Boilă, realizat de Alin Mureșan, la 27 mai 2007, editat în Cosmin Budeancă (coord.), *Experiențe carcerale în România Comunistă*, volumul II, Iași, Editura Polirom, 2008.

III. Cronologii, Dicționare, Enciclopedii

Academia Română, *Dicționarul General al Literaturii Române*, literele C/D, București, Editura Univers Enciclopedic, 2004.

Cătănuș, Dan (coord.), *România 1945-1989 Enciclopedia Regimului Comunist Instituții de Partid, de Stat, Obștești și Cooperatiste*, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2012.

Courtois, Stéphane, (coord.), *Dicționarul comunismului*, traducere Mihai Ungureanu, Eliza Ardeleanu, Gabriela Ciubuc, Iași, Editura Polirom, 2008.

Hangiu, I., *Dicționarul presei literare românești 1790-2000*, București, Editura Institutului Cultural Român, 2005.

Manolescu, Florin, *Enciclopedia exilului românesc 1945-1989 Scriitori Reviste Instituții Organizații*, București, Editura Compania, 2010.

Popa, Marian, *Dicționar de literatură română contemporană*, București, Editura Albatros, 1977.

Rădulescu-Zoner, Șerban, Bușe, Daniela, Marinescu, Bogdan, *Instaurarea Totalitarismului Comunist în România*, București, Editura Cavallioti, 2002.

Sasu, Aurel, *Dicționarul Biografic al Literaturii Române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2006.

Simion, Eugen (coord.), *Dicționarul general al literaturii române*, ediția a-II-a, revizuită și adăugită, vol. 2, C, București, Editura Muzeului Literaturii Române, 2016.

Vatamaniuc, Dimitrie *Tudor Arghezi. Biobibliografie*, vol. 1-2, București, Editura Institutului Cultural Român, 2005.

II. Presă:

1. Periodice:

„Adevărul”;
„Agerpres”;
„Buletinul Oficial al R.P.R.” (1948-1965);
„Convorbiri literare”;
„Curierul”;
„Curierul român”;
„Dreptatea”;
„Dreptatea Nouă”;
„Fapta”;
„Gazeta literară”;
„Glasul Patriei”;
„Memoria”;
„Mișcarea literară”;
„Monitorul Oficial” (1944-1947);
„Națiunea”;
„Observatorul cultural”;
„Revista Fundațiilor Regale”;
„România”;
„România Liberă”;
„România Literară”;
„Românul”;
„Scânteia”;
„Tânărul scriitor”;
„Tribuna Poporului”;
„Ultima oră”;
„Universul”;
„Veac Nou”;
„Victoria”;
„Vremea”.

1. Reviste de Istorie:

- „Analele Sighet”, nr. 6;
- „Anuarul Institutului de Istorie «A.D. Xenopol» Iași”
- „Anuarul Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc”, vol. XII;
- „Arhivele Securității”
- „Arhivele Totalitarismului”;
- „Caietele CNSAS”;
- „Studii și materiale de istorie contemporană”;

V. Articole cu caracter ideologic și propagandistic:

Răutu, Leonte, *Împotriva cosmopolitismului și obiectivismului burghez în științele sociale* apărut în „Lupta de clasă” nr. 4, Octombrie 1949, reeditat de Vladimir Tismăneanu, Cristian Vasile, Perfectul acrobat, Leonte Răutu, Măștile Răului, București, Editura Humanitas, 2008.

VI. Lucrări cu caracter general:

Anton, Mioara, *Propagandă și război 1941-1944*, București, Editura Tritonic, 2007;

Arendt, Hannah, *Originile Totalitarismului*, București, Editura Humanitas, 1994;

Banu, Florian, „*Un deceniu de împliniri mărețe*”. *Evoluția instituțională a Securității în perioada 1944-1958*”, Iași, Editura Tipo Moldova, 2010;

Boca, Ioana, *1956 Un an de ruptură România între Internaționalismul proletar și Stalinismul antisovietic*, București, Fundația Academia Civică, 2001;

Boia, Lucian, „*Germanofili*” *Elita intelectuală românească în anii primului război mondial*, București, Editura Humanitas, 2009;

Bozgan, Ovidiu, *Universitatea din București în perioada regimului comunist*, Editura Universității București 1994.

Bozgan, Ovidiu, Murgescu Bogdan (coordonatori), Florentina Nițu, Cristina Gudin, Alexandru Murad Mironov, *Universitatea din București 1864-2014*, București, Editura Universității din București, 2014;

Charle, Christophe, *Intelectualii în Europa secolului al XIX-lea*, Iași, Institutul European, 2002;

Comisia internațională pentru studierea Holocaustului în România, *Raport final*, Iași, Editura Polirom, 2005;

Comisia prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste din România, *Raport final*, Tismăneanu, Vladimir, Dobrinco, Dorin, Vasile, Cristian (editori), București, Editura Humanitas, 2007;

Conquest, Robert, *Marea Teroare O reevaluare*, București, Editura Humanitas, 1990;

Crăcană, Iuliu, *Dreptul în slujba puterii Justiția în regimul comunist din România 1944-1958*, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2015;

Forcade, Olivier, Laurent, Sébastien, *Serviciile secrete Puterea și informația secretă în lumea modernă*, Chișinău, Editura Cartier, 2008;

Frei, Norbert, *Statul Führerului. Regimul național-socialist 1933-1945*, București, Editura Runa – Grupul Editorial Corint, 2007;

Gabrea, Iosif I., *Educația și Învățământul în Rusia Sovietică*, Prefață, G.G. Antonescu, București, Editura Librăriei «Universală», Alcalay & Co., 1929;

Georgescu, Vlad, *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*, București, Editura Humanitas, 1992;

Iacob, Gheorghe (coord.), *Universitatea din Iași: (1860-2010): facultăți, profesori, școli științifice*, Iași, Editura Universității „Al.I. Cuza”, 2011.

Ionescu, Constantin, (coordonator), director general al Direcției Centrale de Statistică, Marinache Vasilescu, director general adjunct al Direcției Centrale de Statistică, dr. Iosif Ferenbac, directorul Direcției statisticii, populației, sănătății, învățământului și culturii, Gheorghe Lungu, director adjunct și Maria Firică, șef serviciu, Maria Badiu, Felicia Ioniță, Elena B. Rădulescu și Mihai Uivari, *Învățătura și Cultura în Republica Socialistă România*. Date statistice, Uz intern, București, iulie 1969;

Ionescu-Gură, Nicoleta, *Stalinizarea României. Republica Populară Română, 1948-1950: transformări instituționale*, București, Editura Bic All, 2005;

Ionescu-Gură, Nicoleta, *Dimensiunea represiunii în regimul comunist dislocare de persoane și fixări de domiciliu obligatoriu*, București, Editura Corint, 2010, pp. 199-200).

Lăcustă, Ioan, *1948-1952 Republica Populară și România*, București, Editura Curtea Veche, 2005;

Marino, Adrian, *Politică și cultură. Pentru o nouă cultură română*, Iași, Editura Polirom, 1996;

Marino, Adrian, *Cenzura în România, Schiță istorică introductivă*, Craiova, Editura Aius, 2000;

Nastasă, Lucian, *Intelectualii și promovarea socială în România sec. XIX-XX*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2004;

Niculescu, Adrian, *1848-1989: de la Primul la Noul '48*, București, Editura IRRD '89, 2018;

Ornea, Zigu, *Anii treizeci Extrema dreaptă românească*, București, Editura Cartea Românească, 2015;

- Petcu, Marian, *Cenzura în spațiul cultural românesc*, București, Editura Comunicare.ro, 2005;
- Petcu, Marian, *Metamorfozele indezirabilului* în coord. Marian Petcu, *Cenzura în spațiul cultural românesc*, București, Editura Comunicare.ro, 2005;
- Pleșa, Elis, *Gheorghe Gheorghiu-Dej. Cultul personalității*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2015;
- Rusan, Romulus, *Cronologia și geografia represiunii comuniste în România. Recensământul populației concentraționale 1945-1989*, București, Fundația Academia Civică, 2017;
- Sandache, Cristian, *Literatura și propaganda în România lui Gheorghe Gheorghiu Dej*, București, Editura Mica Valahie, 2006;
- Sdrobiș, Dragoș, *Limitele meritocrației într-o societate agrară. Șomaj intelectual și radicalizarea politică a tineretului în România interbelică*, Iași, Editura Polirom, 2015;
- Someșan, Maria, *Universitate și politică în deceniile 4-6 ale secolului XX. Episoade și documente*, București, Editura Universității din București, 2004;
- Someșan-Ciobanu, Minodora-Maria, *Epurări în Universitatea Clujeană 1944-1958*, București, Institutul pentru Studiul Totalitarismului, 2010;
- Soulet, Jean-François, *Istoria comparată a statelor comuniste din 1945 până în zilele noastre*, Iași, Editura Polirom, 1998;
- Spânu, Alin *Istoria Serviciilor de Informații/Contrainformații românești în perioada 1919-1945*, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2010;
- Teodor, Mihaela, *Anatomia cenzurii. Comunicarea presei din România 1944-1947*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2012;
- Țiu, Ilarion, *Istoria Mișcării Legionare 1944-1968*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2012;
- Werth, Nicolas, *Istoria Uniunii Sovietice de la Lenin la Stalin*, București, Editura Corint, 2000.

VII. Lucrări speciale:

- Andreescu, Gabriel, *Existența prin cultură Represiune, colaboraționism și rezistență intelectuală sub regimul comunist*, Iași, Editura Polirom, 2015;
- Angelescu, Adrian, *Barocul în proza lui Arghezi*, București, Editura Minerva, 1988;
- Balotă, Nicolae, *Opera lui Tudor Arghezi*, București, Editura Eminescu, 1979;
- Boia, Lucian, *Capcanele istoriei Elita intelectuală românească între 1930 și 1950*, București, Editura Humanitas, 2011;
- Bojin, Alexandru, *Fenomenul arghezian. Unele orientări metodologice în studiul literaturii române*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1976;
- Cesereanu, Domițian, *Arghezi și folclorul*, București, Editura pentru literatură, 1966;

- Cioculescu, Barbu, *Lecturi de vară, lecturi de iarnă*, București, Editura Vreamea, 2003;
- Cioculescu, Șerban, *Introducere în poezia lui Tudor Arghezi*, București, Fundația „Regele Mihai I”, 1946;
- Cioculescu, Șerban, *Argheziana*, București, Editura Eminescu, 1985;
- Cisteianu, Virgil Șerbu, *Lucian Blaga Viața și opera în perioada comunismului*, Alba Iulia, Editura Gens Latina, 2016;
- Constantinescu, Pompiliu, *Tudor Arghezi*. București, Fundația pentru Literatură și Artă, 1940;
- Crohmălniceanu, Ovid, *Tudor Arghezi*, București, Editura de stat pentru literatură și artă, 1960;
- Diaconu, Mircea A., *Constantin Ciopraga 85 ani – Dosarul unei existențe*, Suceava, Editura Universității „Ștefan cel Mare”, 2001;
- Drace-Francis, Alex, *Geneza culturii române moderne. Instituțiile scrisului și dezvoltarea identității naționale. 1700-1900*, traducere Marius-Adrian Hazapu, Iași, Editura Polirom, 2016;
- Figes, Orlando, *Dansul Natașei O istorie culturală a Rusiei*, București, Editura Polirom, 2018;
- Firan, Florea, *Pe urmele lui Tudor Arghezi*, București, Editura Sport-Turism, 1981;
- Firan, Florea, *Portrete în timp*, Iași, Editura Tipo Moldova, 2013;
- Gabany, Anneli Ute, *Literatură și politică după 1945*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1999;
- George, Alexandru, *Marele Alpha*, București, Editura Cartea Românească, 1970;
- Ignă, Vasile, *Subteranele memoriei Pagini din Rezistența Culturii 1944-1954*, București, Editura Universal Dalsi, 2001;
- Ionescu, Eugen, *Nu*, București, Editura Vreamea, 1934;
- Ionescu, Mariana, *Ochiul Ciclopului. Tudor Arghezi prozatorul*, București, Editura Eminescu, 1981;
- Livezeanu, Irina, *Cultură și naționalism în România Mare. 1918-1930*, București, Editura Humanitas, 1998;
- Lovinescu, Monica, *O istorie a literaturii române pe unde scurte 1960-2000*, București, Editura Humanitas, 2014;
- Macrea-Toma, Ioana, *Privileghiul Instituției literare în comunismul românesc*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2009;
- Manu, Emil, *Prolegomene argheziene*. București, Editura pentru literatură, 1968;
- Mareș, Clara, *Zidul de sticlă. Ion D. Sîrbu în arhivele Securității*, București, Editura Curtea Veche, 2011;
- Micu, Dumitru, *Opera lui Tudor Arghezi. Eseu despre vârstele interioare*. București, Editura pentru Literatură, 1965.

- Momanu, Mariana, *Educație și ideologie. O analiză pedagogică a sistemului totalitar comunist*, Iași, 2005;
- Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism*, Iași, Editura Polirom, 2019;
- Nițescu, Marian, *Sub zodia proletcultismului. Dialectica puterii*, București, Editura Humanitas, 1995;
- Opriș, Ioan, *Cercuri Culturale Disidente*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2001;
- Parpală, Emilia, *Poetica lui Tudor Arghezi*, București, Editura Minerva, 1984;
- Patraș, Antonio, *Ion D. Sârbu – de veghe în noaptea totalitară*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2003.
- Pelin, Mihai, „*Artur*”. *Dosarul lui Ion Caraion*, București, Editura Publiferom, 2001;
- Petroveanu, Mihail, *Tudor Argezi poetul*, București, Editura pentru Literatură, 1961;
- Popescu, Victor, N., *Tragedia unui suflet: Tudor Arghezi*. București, Tipografia Cărților Bisericești, 1930;
- Scurtu, Nicolae, *Constantin Ciopraga – Scrieri de tinerețe*, București, Editura Ars Docendi, 2019.
- Selejan, Ana, *Trădarea intelectualilor. Reeducare și prigoană*, București, Cartea Românească, 2005;
- Selejean, Ana, *Glasul Patriei un cimitir al elefanților în comunism*, Editura Vreamea, București, 2012;
- Simionescu, Dan, Buluță, Gheorghe, *Pagini din istoria cărții românești*, București, Editura Ion Creangă, 1981;
- Simuț, Ion, *Literaturile române postbelice*, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2017;
- Ștefănescu, Alex, *Istoria Literaturii Române Contemporane 1941-2000*, București, Editura Mașina de scris, 2005.
- Tănase, Stelian, *Anatomia Mistificării*, București, Editura Humanitas, 2003;
- Tismăneanu, Vladimir, Vasile, Cristian, *Perfectul acrobat Leonte Răutu. Măștile Răului*, București, Editura Humanitas, 2008;
- Turcu, Constantin, *Lucian Blaga sau fascinația diplomației*, București, Editura Enciclopedică, 1995;
- Țugui, Pavel, *Amurgul Demiurgilor – Arghezi, Blaga, Călinescu (Dosare literare)*, București, Editura Floarea Darurilor, 1998;
- Ungureanu, Cornel, *O istorie secretă a literaturii române*, București, Editura Tracus Arte, 2019;
- Vasile, Cristian, *Literatura și artele în România Comunistă (1948-1953)*, București, Editura Humanitas, 2010;
- Vasile, Cristian, *Politicile culturale comuniste în timpul regimului Gheorghiu-Dej*, București, Editura Humanitas, 2011;

- Vârgolici, Teodor, *Istoria Societății Scriitorilor Români*, București, Editura 100+1 Gramar, 2002;
- Vianu, Tudor, *Arghezi poet al omului*, București, Editura pentru literatură, 1964;
- Vidrașcu, Feodosi, *Tudor Arghezi*, Moskova, Molodaia Gvardiia, 1980;
- Vladimirov, Iulia, *Monica Lovinescu în documentele Securității 1949-1949*, București, Editura Humanitas, 2012.

VIII. Studii și articole de specialitate:

Andreescu, Andreea, Regimul comunist și problema Universității Maghiare din Cluj (1945-1959) în Mirela Luminița Murgescu, Simion Câlția (coord.), *Exerciții întru cunoaștere Societate și mentalități în noi abordări istoriografice*, București, Editura Dominor, 2003;

Anton, Mioara, „Progresiști” versus „reacționari”. Subordonarea intelectualilor, 1944-1955 în Dan Cătănuș (coord.), Mioara Anton, Ana-Maria Cătănuș, Alexandru-Murad Mironov, Nicoleta Raluca Spiridon, *Intelectuali români în Arhivele Comunismului*, București, Editura Nemira, 2006;

Arghezi, Mitzura, Radu, Traian, *Cronologie în Tudor Arghezi, Versuri*, București, Editura Institutului Cultural Român, 2004;

Banu, Florian, *Anchetele Securității – strategie și tactică în demascarea dușmanilor poporului în Arhivele Securității nr. 2*, București, Editura Nemira, 2004;

Banu, Luminița, *Mircea Eliade – Un român pentru eternitate. Ecouri în Arhivele Securității*, „Caietele CNSAS”, Anul IV, nr. 1-2 (7-8)/2011, București, Editura CNSAS, 2013;

Berciu Drăghicescu, Adina, *Facultatea de Litere a Universității din București. 150 de ani de învățământ filologic românesc 1863-2013*, Partea I, București, Editura Universității din București, 2013;

Berindei, Dan, *Preluarea Academiei Române de către regimul totalitar comunist în „Arhivele Totalitarismului”*, Anul XIV, nr. 50-51; 1-2/2006, București, Editura I.N.S.T., 2006;

Bosomitu, Ștefan, *„Puțini am fost, mulți am rămas”. Preliminarii la o sociologie a „ilegaliștilor” comuniști în Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Incursiuni biografice în comunismul românesc*, Iași, Editura Polirom, 2017;

Bozgan, Ovidiu, *L’Université de Bucarest à l’époque du régime communiste* Ovidiu în „Arhivele Totalitarismului”, Volumul IV-V, nr. 13-14, 1996-1997, București, I.N.S.T., 1997;

Bozgan, Ovidiu, *Traectorii universitare: De la stânga interbelică la comunism* în coord. Boia, Lucian, *Miturile comunismului românesc*, București, 1998;

Bozgan, Ovidiu, *Învățământul superior Putere și Universitate în România anilor 1940-1947* în Academia Română, Secția de Științe și Arheologie, *Istoria românilor, vol. IX: România în anii 1940-1947*, coord. Dinu C. Giurescu, membru

titular al Academiei Române, Florin Șperlea, secretar, București, Editura Enciclopedică, 2008;

Buchet, Constantin, *O necunoscută a rezistenței anticomuniste și antisovietice din România: sprijinul S.U.A. 1945-1948* în „Arhivele Totalitarismului” nr. 22-23, 1-2/1999;

Cătănuș, Ana Maria, Cătănuș, Dan, *Academia R.P.Române/R.S. România* în Dan Cătănuș (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia Regimului Comunist, Instituții de Partid, de Stat, Obștești și Cooperatiste*, București, INST, 2012;

Cătănuș, Dan, *Regimul comunist din România și problema intelectualității 1956-1965*, în Dan Cătănuș (coord.), Mioara Anton, Ana-Maria Cătănuș, Alexandru-Murad Mironov, Nicoleta Raluca Spiridon, *Intelectuali români în Arhivele Comunismului*, București, Editura Nemira, 2006;

Cioculescu, Barbu, *Constant Tonegaru, destinul unui poet* în „Memoria” nr. 1/1990;

Coloșenco, Mircea, *Poetul comunist – stigmatizat de comuniști Moartea lui Nicolae Labiș 21/22 decembrie 1956* în „Observatorul cultural”, nr. 556-557 din 24 decembrie 2010).

Cosmovici, Andrei, *Viața universitară în comunism. O perspectivă psihosociologică* în coord. Adrian Neculau, *Viața cotidiană în comunism*, Iași, Editura Polirom, 2004;

Diaconescu, Ioana, *Între două extreme: Șașa Pană în regimuri succesive. Vocație și așevire* în „Caietele CNSAS”, Anul XI, nr.2 (22)/2018;

Diță, Alexandru V., *Demetrescu Radu Gyr. O contribuție autobiografică esențială*, I, în „Arhivele Totalitarismului”, Anul XV, nr. 56-57, nr. 3-4/2007, București, I.N.S.T., 2007.

Dragomir, Lucia, *Schimbarea ordinii lumii – misiunea politică a scriitorilor în „democrațiile populare”* în Ruxandra Ivan (coord.), „Transformarea Socialistă” *Politici ale Regimului comunist între ideologie și administrație*, Iași, Editura Polirom, 2009;

Doboș, Dănuț, *Epurări la Universitatea din Iași. 1949-1960* în „Arhivele Totalitarismului”, Anul II, nr. 1-2/1994, București, I.N.S.T., 1994;

Doboș, Dănuț, *Reforma învățământului Decretul 175/1948* în „Arhivele Totalitarismului”, Anul III, nr. 3/1995, București, I.N.S.T., 1995;

Dumitrescu, Ion, *Poetul Dimitrie Iov* în „Mișcarea literară”, Anul VIII, nr. 3-4/31-32, 2009, Bistrița Năsăud;

Grigurcu, Gheorghe, *Un bard al Basarabiei* „România literară”, Anul XLVIII, nr. 39, 9 septembrie 2016;

Ilinca, Alina, Bejenaru, Liviu Marius, *Aventurile uui atașat militar francez în România populară* în *Studii și materiale de Istorie Contemporană*, Serie nouă, volumul IV, 2005, București, Academia Română, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, 2005;

Iovănel, Mihai, *Carianopol, Virgil*, în Eugen Simion (coord.), *Dicționarul general al literaturii române*, ediția a-II-a, revizuită și adăugită, vol. 2, C, București, Editura Muzeului Literaturii Române, 2016;

Lazăr, Dan, *Situația Universității din Iași în primii ani postbelici (1945-1950). Considerații* în Cheptea, Stela, Moldovan B., Silviu (coord.), *Consecințe ale celui de al Doilea Război Mondial în spațiul românesc*, București, Editura Eikon, 2017;

Mătă, Dan Constantin, *Siguranța statului în România «Democrat Populară»*. *Cazul infracțiunilor «Contrarevoluționare»* în „Anuarul Institutului de Istorie «A.D. Xenopol» Iași”, Anul XLII, Editura Academiei Române, 2005;

Mihalache, Andi, *Poetul și Politica. Cazul Arghezi* în „Analele Sighet nr. 6, Anul 1948 – Instituționalizarea Comunismului”, București, Fundația Academia Civică, 1998;

Mironov, Alexandru-Murad, *Uniunea Scriitorilor din R.P.R./R.S.R.* în Dan Cătănuș (coord.), *Enciclopedia Regimului Comunist. Instituții de Partid, de Stat, Obștești și Cooperatiste*, București, Institutul Național pentru Studierea Totalitarismului, 2012;

Moldovan, Silviu B., *Cum puteai deveni „dușman al poporului”*. *Zaharia Stancu despre Lucian Blaga (1949)* în CNSAS, *Arhivele Securității nr. 4*, București, Editura Enciclopedică, 2008;

Negrici, Eugen, *Scriitor în Octavian Roske* (coord.), *Romania 1945-1989. Enciclopedia Regimului Comunist. Represiunea (literele S-Ș)*, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2021;

Manolescu, Nicolae, *Trei generații de critici literari* în „România literară”, Anul LIV, nr. 18-19, 6 mai 2022;

Onișoru, Gheorghe, *Uniunea Patrioților* în Dan Cătănuș (coord.), *România 1945-1989 Enciclopedia Regimului Comunist Instituții de partid, de stat, obștești și cooperatiste* București, Academia Română, 2012;

Păiușan, Cristina, *Epurările din Academia Română* în „Analele Sighet nr. 6, Anul 1948 – Instituționalizarea comunismului”, București, Editura Fundația Academia Civică, 1998;

Petcu, Marian, *Cenzura în România* în Marian Petcu (coord.), *Cenzura în spațiul cultural românesc*, București, Editura Comunicare.ro, 2005;

Pleșa, Elis, *Problematika cultului personalității în mediul literar din România. Cazul Jar*, în Doina Jela, Vladimir Tismăneanu (coord.), *Ungaria 1956: Revolta minților și sfârșitul mitului communist*, București, Editura Curtea Veche, 2006;

Petre, Ilie-Voinescu, Claudia, *Desființarea Academiei Române și înființarea Academiei R.P. Române*, în „Analele Sighet nr. 6, Anul 1948 – Instituționalizarea comunismului”, București, Editura Fundația Academia Civică, 1998;

Secașiu, Claudiu, *Noaptea demnitarilor. Contribuții privind distrugerea elitei politice românești* în „Analele Sighet nr. 6, Anul 1948 – Instituționalizarea comunismului”, București, Fundația Academia Civică, 1998;

Someșan, Maria, Iosifinescu, Mircea, *Legile din 1948 pentru reforma învățământului* în „Analele Sighet 6, Anul 1948 – Instituționalizarea comunismului”, București, Fundația Academia Civică, 1998;

Someșan, Maria, Iosifinescu, Mircea, *Modificarea structurii Universității în anii consolidării sistemului comunist* în „Analele Sighet 6, Anul 1948 – Instituționalizarea comunismului”, București, Fundația Academia Civică, 1998;

Spiridon, Nicoleta Raluca, *Locul și rolul intelectualului în societatea comunistă: evaluări teoretice* în Dan Cătănuș (coord.), *Intelectuali români în arhivele Comunismului*, București, Editura Nemira, 2006;

Spiridon, Raluca Nicoleta, *Implicarea lui Teohar Mhadaș și Constant Tonegaru în organizația de rezistență „Garda Albă”* în coord. Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu, Iulia Pop, *Rezistența anticomunistă Cercetare științifică și valorificare muzeală*, Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 2006;

Spiridon, Raluca Nicoleta, Bejenaru, Liviu Marius, *Constituirea și evoluția rețelei informative a Securității 30 august 1948-14 martie 1956* în „Arhivele Totalitarismului” nr. 92-93; 3-4/2016, București, I.N.S.T., 2016;

Ungureanu, Cornel, *Ovidiu Cotruș în dialog cu Mircea Eliade și cu Arthur Dan von Apschen* în „Convorbiri literare”, nr. 9 (309), Septembrie 2021.

Vasile, Cristian, *Schița unui portret: cazul Alexandru Graur – reputat lingvist, socialist, comunist, „dușman al poporului”* în „Caietele CNSAS”, Anul X, nr. 2 (20)/2017, București, Editura CNSAS, 2018;

Zavarache, Camelia, *Geometria unei relații complexe: elite, modele ale modernizării statale și regimuri politice în România secolului XX* în Cristian Vasile (coord.), „*Ne trebuie oameni!*” *Elite intelectuale și transformări istorice în România modernă și contemporană*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2017.

IX. Surse electronice:

Lucian Blaga – *Memorie și cunoaștere locală*, http://w.w.Bjc.ro/wiki/index.php/Blaga_Lucian, consultat la 6 aprilie 2017;

Rădulescu, Dan Constantin *Învățământul Românesc 1948-1989 Între derivă și recuperare instituțional-funcțională* în http://www.iccv.ro/oldiccv/romana/revista/rcalvit/pdf2/cv_2006_3-4.a06%20Radulescu-Constantin, consultat la data de 21 mai 2018.

Vulpescu, Ionuț, *Avangarda #9 – Invitată doamna academician Florica Dimitrescu-Niculescu*, în <https://adevarul.ro>, 21 martie 2021, consultat la data de 23 martie 2022.